

ภาคผนวก

ปทานุกรม

ความหมายของคำเหล่านี้ให้ศึกษาค้นคว้ามาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เอกสารทางวิชาการ ตลอดจนการสอบถามผู้รู้ เพื่อนำมาประกอบการอธิบาย

- 1 เห็นกู (ท.ค.) : เห็นกู เมตตาสงสาร
- 2 บน (ท.ค.) : บนบน หมายถึงการขอร้องให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยโดยมีคำมั่นสัญญาไว้ว่าจะให้สิ่งตอบแทน หรือทำตามสัญญาที่ให้ไว้เมื่อเป็นผล
- 3 บัทรพลี : ความเชื่อทางไสยศาสตร์เกี่ยวกับผีसांगเทวดา หมายถึงการนำเครื่องเซ่นวางในภาชนะซึ่งทำจากหยวกกล้วยคล้ายถาด ชาวไทยภาคใต้เชื่อว่าการเซ่นสรวงบวงพลี ผีसांगเทวดา เมื่อได้กินเครื่องเซ่นแล้วสามารถบันดาลสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการ บัทรพลี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ตั้งราคา"
- 4 ขวง (ท.ค.) : ความเชื่ออย่างหนึ่งเกี่ยวกับผี โดยเชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ เหนือมนุษย์ ย่อมบันดาลให้เกิดโทษเป็นเสนียดจัญไรต่อใครก็ได้ ถ้าเจ้าตัวกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ถูกใจผี เช่น ไม่กล้าตัดผมคงปล่อยให้ยาวรุงรัง ถ้าตัดผมจะทำให้เจ็บไข้ได้ป่วยเพราะเชื่อว่า "ถูกขวง" คือถูกผีลงโทษเอา สามวันก็สิ้นวัน ใช้รักษาอย่างไรก็ไม่มีโอกาสหาย ก็เชื่อว่า "ถูกขวง" ผู้ถูกขวงต้องทำพิธีสะเดาะเคราะห์ปีครึ่งความ มีเครื่องเซ่นสรวงเพื่อ "แก้ขวง" ให้ถูกใจผี ผีจะได้ไม่รังควานต่อไป ความเชื่อเกี่ยวกับการถูกขวงในปัจจุบันยังคงมีให้เห็นอยู่บ้าง

- 5 ยานห้วง (ท.ศ.) : ยากินเพื่อระงับอาการ หรือห้วงเหนี่ยวอาการถูก
ขวงเอาไว้
- 6 ไชยชาย (ท.ศ.) : กระทาชาย ชายหนุ่ม
- 7 จ๋อ (ท.ศ.) : หมายถึง จุด เช่น จ๋อเทียน หรือการจุดเทียน
- 8 กุศราช : ผ้าโบราณชนิดหนึ่งมีดอกคล้ายลายผ้า เนื้อหยาบ
- 9 นกบินหลา : นกกลางเขนดง
- 10 นาคา : ฤๅษี
- 11 บ้าย (ท.ศ.) : มุ่ง เช่น เขามุ่งหน้าไปยังเมืองหลวง
- 12 อุก (ท.ศ.) : ปล้น ขโมย ลักลอบ
- 13 ปรา : ปราสาท
- 14 คาบ : การกระทำดวงจิตให้แน่วแน่ในคราวหนึ่ง ๆ ถ้าสงบ
โดยกำหนดระยะเวลาหายใจเข้าระยะหนึ่ง หรือจิตใจหนึ่ง
เรียกว่า คาบลม ถ้าสงบจิตด้วยการภาวนาคาธา
บทหนึ่ง เรียก คาบคาธา
- 15 กัลลอม : กระจ่อม
- 16 สักยาอุตมัง : การถือความสัตย์เป็นที่ตั้งเป็นสิ่งประเสริฐสุด
- 17 บังกะหัง (ท.ศ.) : การใช้อาคมไม่ให้ทำกริยาใด ๆ ได้เลย
- 18 ปน (ท.ศ.) : ขนาด เช่น อยู่ปนโค หมายถึง รูปร่างหน้าตาสวย
หรือหล่อขนาดไหน
- 19 ยุค (ท.ศ.) : ค้าง
- 20 สะเคาะ : การทำให้หลุดออกด้วยคาถาอาคม เช่น สะเคาะ
โซ่ตรวน วิธีสะเคาะนั้นท่านให้ภาวนาว่า
จะ ภา สะ สะ จะ ภา ภา 8 หรือ 12 คาบ
แล้วเป่าลงที่วัตถุที่ต้องการจะสะเคาะ

- 21 อยู่คง : ทนทานต่ออาวุธ อาวุธต่าง ๆ ไม่สามารถทำอันตราย
ได้ด้วยอำนาจของของขลัง
- 22 คงกระพัน : วิชาป้องกันตัวในสมัยโบราณวิชาหนึ่ง เป็นวิชาที่
ทำให้คงทนต่ออาวุธทั้งปวง หรืออาวุธทั้งปวงไม่
สามารถทำอันตรายได้ วิธีที่จะให้คงกระพันมีต่าง ๆ
กัน เช่น เสกของกิน เรียก อาพัต ได้แก่ อาพัตเหล้า
อาพัตขมิ้น อาพัตหมาก อาพัตว่านต่าง ๆ การอาบ
ว่านยา เสกน้ำมันทาตัว เรียกน้ำมันเข้าตัว และการ
ใช้เครื่องรางของขลังต่าง ๆ เช่น ตะกรุด พิสมร
ประเจียด ฯ
- 23 หย่า (ท.ค.) : ใต้ประสบความสำเร็จ ไม่หย่า หมายถึง ไม่ได้
- 24 บุปผัง : บุปผา
- 25 บุษัง : บุษบา
- 26 บายทียาย : ปรีติ + อธย หมายถึง การสังเวชอัธยายเวท
- 27 ทียาน (ท.ค.) : การเหาะ การขึ้นไปในอากาศ
- 28 กระเสีค (ท.ค.) : มาจากคำว่า กะเสศ ก็เสีจ หมายถึง จบสั้น
- 29 เตโชกลิน : การกระทำดวงจิตให้เป็นสมาธิด้วยการใช้ไฟเป็น
เครื่องฟุ้ง โดยพิจารณาในท่ามกลางที่ปรากฏเป็น
ช่อง เป็นอารมณ์ แล้วบริกรรมภาวนาเห็นดวงไฟ
ก่อนเกิดนิมิตได้
- 30 อุกคหนิมิตฐาน : การทำสมาธิได้สำเร็จไม่ว่าสัมคทาหรือหัลลทา

- 31 มบ : ความเชื่อเกี่ยวกับการทำไสยศาสตร์อย่างหนึ่ง
วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดโทษแก่ศัตรู โดยการใส่
เวทมนตร์คาถา เลขยันต์ ให้ผู้อื่นมีอันตรายเป็น
ถอยจากความดี ชื่อเสียง ความนิยม เสื่อมความ
เจริญ และอาจทำให้เจริญ และอาจให้โทษเจ็บไข้
ได้ปวยถึงแก่ความตายโดยปกติ
- 32 หลบหลีก (ท.ต.) : หลบหลีก
- 33 ภบท (ท.ต.) : พาท (พา-บะ-ทะ) หมายถึง พาเดิน (เท้า)
- 34 ตราไตร (ท.ต.) : มากมาย เช่น นับไม่ตรีค
- 35 อุทกั : อุทก หมายถึง น้ำ
- 36 อุทกา : อุทก หมายถึง น้ำ
- 37 กบิลว่านยา : หมู่ว่าน
- 38 อุบเทศ : คำแนะนำ หรือชี้แจงบอกมนตรี
- 39 ฐา (ท.ต.) : นะ เถิด
- 40 ฐี (ท.ต.) : ละเอียค
- 41 ภูเขากระทกั : ปรากฏในเทพนิยายกรีก ตอนที่การค้นหาทองคำและ
ขนแกะของวีรบุรุษชื่อ เจสัน (Jason หรือ
Iason) ในวรรณคดีไทยกล่าวถึงเขากระทกั
ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอนที่กัไมยราพ
- 42 ภา : พิษน้ำ คล้ายบัวแต่ใบและก้านเล็กกว่าบัว
- 43 อารมกั : ความสงบ
- 44 ทนวย (ท.ต.) : ลูก
- 45 มัจฉามางส์ : มาจากคำว่า มัจฉา + มางส์ หมายถึง เนื้อปลา
เนื้อคน เนื้อสัตว์

- 46 ยอง : สัตว์จำพวกหนึ่งมีลักษณะคล้ายกวาง ยองฟู หมายถึง
ตัวหุ่นรูปสัตว์จำพวกกวาง เมื่อถูกศรจะขยายตัว
(ฉีกขาด) พองตัวขึ้น
- 47 เวียนสวดเวียนหมอน : พิธีกรรมที่นิยมกระทำในพิธีแต่งงาน เป็นหน้าที่ของ
เจ้าแม่ที่ต้องทำพิธีให้แก่คู่บ่าวสาวเพื่อความ เป็น
สิริมงคล
- 48 หลา (ท.ต.) : ระวัง กูแล ผูก ฉาบ เชื่อมติดกัน ตีนกล้ว ผูก
- 49 โคม (ท.ต.) : กะละมัง
- 50 อั้นตั้ง : อนุตร (สันสกฤต) หมายถึง ตับโตใส่หู
- 51 อั้นตะ : อั้นตั้ง
- 52 กุ้ง : คุณ "องเคนทรีย์" หมายถึง สมบัติของรูปร่าง
- 53 กัปปา : กัปปาสิก (ทำด้วยไม้) หมายถึง ฝา
- 54 มรรคี : มรรคา หมายถึง ทาง
- 55 ค่างล (ท.ต.) : ทำอะไร
- 56 เล (ท.ต.) : ทะเล
- 57 ปดะมัง : คัมภีร์เล่มแรก ผู้ที่ใครศึกษาวิชาเวทมนตร์จะต้อง
รู้ไว้ เพราะเพียงแต่เรียนรู้สูตรปดะมังเบื้องต้นเท่านั้น
ก็สามารถเข้าใจการลงนะต่าง ๆ ได้
- 58 โทง (ท.ต.) : กระทง "ข้าวโทงน้ำโทง" หมายถึง ข้าวกระทง
น้ำกระทง
- 59 ผนจันทร : เป็นวิธีทำให้เกิดเสน่ห์และทำให้ผู้พบเห็นเมตตาโดย
ใช้แก่นจันทร์เสกแล้วผนทาตามตำแหน่งที่สิริสถิตอยู่
ในวันนั้น ๆ คาถาที่ใช้เสกผนจันทรใช้ว่า

โอม สาทะ เทวา มันทาหุจะ เทวามันติ สวาออก

โอม ชะนะ นางสวาหุม ฯ

คาถาที่ใช้เสกน้ำให้บริกรรมตามกำลังของวัน

อาทิตย์ 6 คาบ จันทร์ 15 คาบ อังคาร 8 คาบ

พุธ 17 คาบ พฤหัส 19 คาบ ศุกร์ 12 คาบ

เสาร์ 10 คาบ

- 60 กุลีการ : คลุกเคล้าให้เข้ากัน
- 61 ทรา (ท.ค.) : นะ เป็นอุทานเสริมบท เช่น คูทรายาใจ หมายถึง
คูเอาเถิก (คุนะ) ที่รัก
- 62 ขหมัน (ท.ค.) : ขมัน
- 63 นก (ท.ค.) : อวัยวะเพศชาย
- 64 สัมพุทเธ : คาถาสัมพุทเธซึ่งขึ้นต้นว่า "สัมพุทเธอัฐฐาวิสิญจะ"
และจบด้วย "นะโม พุทธายะ วินาสันตุ อะเสสะโต
ยะธาพุทโธนะ" คาถานี้มีทั้งฝ่ายไทยและพม่า
(สัมพุทเธหงสา)
- 65 ตรีนิสิงเห : คาถาตรีนิสิงเหใช้เลขไทยสมัยโบราณเป็นหลัก โดย
ใช้สูตรคาถาดังนี้
3 (ตรีนิสิงเห) 7 (สัตตนาเค) 5 (ปัญจเพชชุลกันเจวะ)
4 (จัตตุเทวา) 6 (ฉะวัชชราชา) 5 (ปัญจอินทรานเมวะจะ
1 (เอกะยักขา) 9 (นวเทวา) 5 (ปัญจพรหมาสทปตี)
2 (ทเวราชา) 8 (อัฐฐอรหันตา) 5 (ปัญจพุทเธนะ मामิหัง)
- 66 ภาควัม : พระ เครื่องรางชนิดหนึ่งมีพระพักตร์คว่ำ และปีกทวาร
ทั้งเก้าคือ ตา 2 หู 2 ปาก 1 ทวารหนัก 1
ทวารเบา 1

- 67 มงคล : ค่ายคืบมาจับรวมกันเป็น 3 เส้น 9 เส้น ในขณะที่จับนั้นก็บริกรรมคาถาไปด้วย เมื่อจับแล้วนำมาทำเป็นวงสำหรับสวมศีรษะหรือรัดคั้นแขนเพื่อเป็นสิริมงคล มงคลแบ่งเป็นสองชนิดคือ มงคลเดี่ยว ใช้ป้องกันอันตรายจากภูติผีปีศาจ และมงคลคู่ สำหรับบ่าวสาว ในพิธีมงคลสมรส
- 68 เขาวีมาร (ท.ศ.) : เขาวีมาร หมายถึง หญิงสาวสวย
- 69 สากลัว (ท.ศ.) : ชีชลาด
- 70 ผรา (ท.ศ.) : ที่วางของเหนือเตาไฟ มักทำด้วยไม้ไผ่หรือกระดาน ใช้สำหรับวางของที่ใช้ในครัว เช่น เกสือ น้ำตาล หากอยู่เหนือเตาไฟอาจวางปลาเค็ม ข้าวโพค ผักแห้งนี้เพื่ออาศัยความร้อนจากเตาช่วยให้สิ่งของเหล่านี้เก็บได้นาน
- 71 เหล็กไหล : เป็นโลหะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สามารถยัดได้ เมื่อถูกความร้อนเพียงเล็กน้อย และเมื่อยัดออกแล้วไม่ว่าจะเหล็กสักเท่าใด ก็ไม่สามารถใช้ของมีคมตัดให้ขาดออกจากกันได้ จะต้องตัดด้วยอากมและสมาธิอันแรงกล้า
- 72 ตุค (ท.ศ.) : ตะกรุด
- 73 สีโรเม : คาถาใช้เสกเป่าเพื่อให้อยู่ยงคงกระพัน